Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul
(6 februarie)

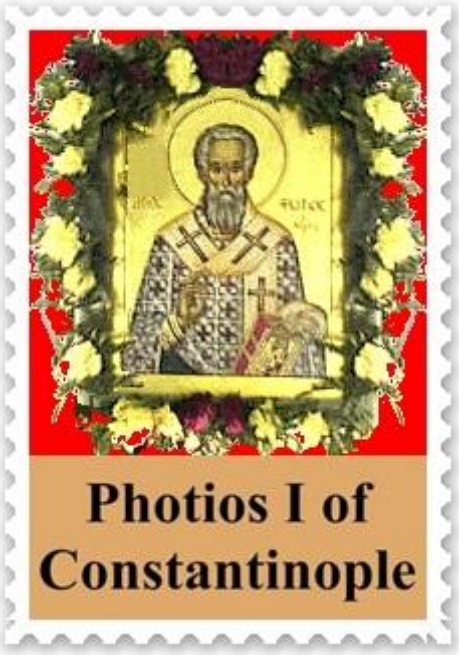

Sfântul Fotie cel mare, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului (6 februarie):

https://www.academia.edu/45252187/Sf%C3%A2ntul_Fotie_cel_mare_cel_%C3%AEntocmai_cu_apostolii_%C5%9Fi_m%C4%83rturisitorul_patriarhul_Constantinopolului_6_februarie_

https://archive.org/details/sf.-fotie-edit/mode/2up

***

Materiale despre Sfântul Fotie cel mare:

https://independent.academia.edu/emystea/Sf-ier-Fotie-cel-mare-(6-feb)

https://archive.org/details/@steaemy?query=Fotie+cel+mare

https://www.slideshare.net/steaemy1/search_my_uploads?type=&new=&q=Fotie+cel+mare

***

Sfântul Fotie a fost un mare luminător al Bisericii, punând început şi încreştinării popoarelor slave în credinţa ortodoxă a Răsăritului. A fost hirotonit într-o săptămână: monah în prima zi, apoi citeţ, ipodiacon, diacon, preot şi mai pe urmă episcop şi patriarh în ziua Naşterii Domnului, în anul 857. Sfântul Fotie a scris multe cărţi deosebit de însemnate pentru viaţa Bisericii, cărţi cu caracter învăţătoresc, juridic şi literar. Amintim: Mistagogia Duhului Sfânt şi Amfilohia, lucrare de 324 de teme, în care sfântul expune diferite probleme despre Sfânta Scriptură, teologie şi filosofie.

&&&

La Vecernia mică

La Doamne strigat-am…se pun **stihirile** Sfântului Fotie pe 4, glasul 2:

Podobie: Când de pe lemn, mort Te-ai pogorât, cel din Arimateea pe Tine, viaţa tuturor, cu smirnă şi cu giulgiu Te-a înfăşurat, Hristoase şi cu dragoste s-a îndemnat a săruta, cu inima şi cu buzele, trupul Tău cel nestricat. Însă fiind cuprins de frică, se bucura strigând către Tine: Slavă smereniei Tale, iubitorule de oameni!

Din rădăcină slăvită ca un pom de Dumnezeu sădit ai răsărit, Fotie, şi tuturor te- ai arătat plin de înţelepciune şi har; prin care petrecându-ţi viaţa toată, te-ai dovedit a fi rodire a dumnezeiescului Duh.

Când cu sfatul cel de sus, ca un vas al Mângâietorului, ai fost hirotonit mare şi luminat întâistătător al Bisericii lui Hristos, atunci prea sfinţite Fotie, ca pe o rădăcină a tuturor relelor ai mustrat adaosul Filioque din Simbolul credinţei, cu înţeleptele tale cuvântări.

Auzind de cinstită chemarea ta, înţelepte, de a străluci tuturor lumina Ortodoxiei celei neprihănite şi curate, mincinoasa, făţarnica şi inovatoarea învăţătură a papei se înspăimântă şi tremură, iar întreg Răsăritul desăvârşit şi luminat te cinsteşte pe tine, Sfinte Fotie, ca pe cel ce eşti întocmai cu apostolii.

Fost-ai izgonit cu silnicie, părinte, şi cu nelegiuită poruncă din Biserica lui Hristos, atunci multe chinuri şi necazuri pătimind ca un învederat slujitor al Mântuitorului Hristos, care după vrednicie cu cununa mărturisirii te-a încununat.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. (a sfântului, glasul 1)

Împodobit cu râvna apostolică, părinte, te-ai arătat al Bisericii apărător, căci cu puternic cuvânt ai călăuzit minţile credincioşilor la cele de sus, iar răzvrătirile feluritelor eresuri le-ai ruşinat, ca un ierarh de Dumnezeu înţelepţit, pururea pomenite Fotie. Ci întru lumina dumnezeieştilor tale învăţături, îndreptează căile noastre, rugându-te cu osârdie lui Hristos pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Pe Cel singur Atotsfânt Îl aduce în cele sfinte, Sfânta Fecioară şi întinzând mâinile sfinţitul Simeon L-a primit bucurându-se şi a strigat: Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, Doamne.

La Stihoavnă

Se pun **stihirile** praznicului, glasul 2:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Bucură-te, mult minunate Fotie înţeleptule învăţător a toată dumnezeiasca înţelepciune, întărirea şi stâlpul întregii Biserici.

Stih: Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere.

Trâmbiţă duhovnicească te-ai arătat lumii, cu glas puternic dogma Ortodoxiei apărând, prea minunate Fotie.

Stih: Gura dreptului va grăi înţelepciune şi limba lui va rosti judecată.

Ritor cu chip dumnezeiesc al lui Hristos te-ai aflat, întărind şi luminând credincioşilor cugetul Bisericii, Fotie al nostru ierarh prea iubit.

Slavă., a Treimii, acelaşi

Numai din Tatăl purcede Duhul şi prin Fiul se dăruieşte tuturor, propovăduieşti lumii prea înţelepte părinte Fotie.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Bucuratu-s-a Simeon dacă a primit pe Ziditor în braţe şi a strigat: Acum slobozeşte, Mântuitorule, pe robul Tău că Te-a văzut.

Troparul Sfântului Fotie, glasul 1: Ca cel ce eşti cu apostolii în ceruri împreună locuitor şi ortodocşilor mare apărător, lumii drept învăţător iar eresurilor latineşti dârz împotrivitor, Sfinte Fotie, pe Hristos Dumnezeu roagă-L cu de-adinsul să mântuiască sufletele noastre.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. *a Sfântului Vucol, glasul 4: Îndreptător credinţei* ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)***

Bucură-te, cea plină de har, Născătoare de Dumnezeu Fecioară că din tine a răsărit Soarele dreptăţii, Hristos Dumnezeul nostru, luminând pe cei dintru întuneric. Veseleşte-te şi tu, bătrânule drepte, cel ce ai primit în braţe pe izbăvitorul sufletelor noastre, Cel ce ne-a dăruit nouă şi învierea.

Ectenia şi otpusul.

La Vecernia mare

După obişnuitul psalm se cântă: Fericit bărbatul., starea întâi. La Doamne strigat-am., se pun stihirile pe 8: 6 ale Sfântului Fotie şi 2 ale Sfântului Vucol.

Stihirile Sfântului Fotie, glasul 4:

Podobie: Ca un viteaz între mucenici…

Pe trâmbiţa înţelepciunii, pe locaşul harului Sfântului Duh, pe cel cu totul înţelepţit în dogmele cele drepte şi pe dumnezeiescul luminător al Bisericii lui Hristos, pe turnul cel neclintit, pe şuvoiul cel nedeşertat al cereştilor învăţături, după vrednicie să-l lăudăm pe prea sfinţitul Fotie.

Pe ritorul cel mult înţelept ce cu puterea şi cu harul Sfântului Duh a mustrat înnoirea învăţăturilor şi adăugirea apuseană cea din Crez, noi ortodocşii într-un glas să-l fericim pe vrednicul de pomenire Fotie.

Purtând nume vrednic de chemarea ta, prea sfinţite, străluceşti lumină marginilor lumii, căci goneşti întunericul tuturor ereziilor ca un drept învăţător. Pentru aceasta Biserica lui Hristos, ca pe un mare păstor te cinsteşte pe tine înţelepte Fotie.

Alte **stihiri**, glasul 2:

Podobie: Cu ce cununi.

Cu ce cununi de laudă îl vom încununa pe ierarhul, pe vestitorul cel prea învederat al dreptelor dogme ale credinţei, pe cel îmbogăţit cu felurita cunoştinţă, pe locaşul înţelepciunii celei mai presus de toată înţelepciunea, pe biruitorul a toată flecăreala nedreptăţii ce se trufea împotriva sfintei Biserici a lui Hristos, pe cunoscutul prieten al Domnului şi prea marele Fotie.

Cu ce melodioase cântări vom lăuda pe ierarhul, pe apărătorul Ortodoxiei şi sabia împotriva ereticilor, pe grădina a toată virtutea, pe stâlpul Bisericii cel în chipul focului, pe cel într-adevăr cu mare şi dumnezeiesc nume, care luminează inimile credincioşilor ortodocşi şi îndreptează toată pâcla relelor eresuri, pe înţeleptul şi marele Fotie.

Cu ce frumoase cântări vom lăuda pe ierarhul, pe cel ce cu limba-i înfocată a mustrat toate eresurile romane şi ale lor neîntemeiate înnoiri. Pe cel ce evangheliceşte cuvântând a călăuzit poporul cel ortodox către cele de sus, pe cel încercat ca aurul în cuptor prin felurite necazuri şi prin pătimiri, pe prea slăvitul Fotie, lauda ortodocşilor.

Stihirile sfântului Vucol, glasul 6.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, *a sfântului Fotie, glasul 6*

Astăzi a strălucit Bisericii lui Hristos mai mult decât razele soarelui, pomenirea ierarhului Fotie, răspândind dumnezeiască lumină cugetelor credincioşilor. Veniţi dar mulţimile ortodocşilor, să prăznuim cu veselie pomenirea ierarhului, strigând cu bucurie:
Bucură-te vistierul cel prea plin de multă şi felurită înţelepciune şi grădină prea frumos mirositoare a cereştilor pliniri!
Bucură-te, învăţătorule cu chip dumnezeiesc al Predaniei ortodoxe şi prea puternică armă împotriva înnoirilor papistăşeşti!
Bucură-te, prea înţeleaptă gură ce propovăduieşti cuvântul harului în nenumărate chipuri! Ci acum întru tot fericite Fotie, stând lângă tronul dumnezeieştii măriri, roagă-te pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Acelaşi glas: Vohod, Lumină lină…, Prochimenul zilei şi Paremiile (Caută la 10 februarie ale Sfântului Haralambie)

La Litie

Se pune **stihira** hramului şi 4 ale sfântului, glasul 1:

Veseleşte în Domnul, Biserica lui Hristos, pe marele Fotie, având-l tuturor păstor, învăţător şi apărător de Dumnezeu trimis împotriva a tot vicleana uneltire şi a tuturor eresurilor; căci îmbrăcat fiind cu apostoleşti haruri, ai luptat apostoliceşte pentru dreapta învăţătură a Evangheliei păcii şi întocmai dumnezeiescului Pavel, binesăvârşindu-ţi drumul, te roagă Domnului să ne întărească pe noi în buna mărturisire şi să mântuiască sufletele noastre.

Glasul 2: Binelucrând virtuţile, tuturor ai arătat roadele desăvârşitei cunoştinţe, ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu, cu totul minunate Fotie. Ci îmbrăcat fiind cu veşmântul preoţiei, te-ai arătat Bisericii, ierarh cuvios şi fără prihană, plin de dumnezeiească luminare, puternic în cuvânt şi faptă; căci cele dogmaticeşti de eretici le-ai păzit, iar pe noi nevătămaţi ne călăuzeşte cu rugăciunile tale către Hristos.

Glasul 3: Drept învăţând cuvântul adevărului ca o gură de Dumnezeu înţelepţită a Ortodoxiei, prea sfinţite Fotie, neclintit ai stat împotriva feluritelor erezii, iar Cap a toată Biserica pe Hristos mărturisindu-L a fi, pe întâistătătorul papă al Romei celei Vechi ce socotindu-se mai presus de Biserică, cu dreptate l-ai biruit, fericite, cu limba ta cea de foc dumnezeieşte grăitoare. Ci ca unul ce eşti de aceeaşi râvnă cu sfinţii apostoli şi ierarh îndumnezeit, roagă-te pentru sufletele noastre.

Glasul 4: Îmbrăcat cu toată armătura Duhului Sfânt, ai propovăduit cu gură ortodoxă în toată Biserica, prea slăvite Fotie, că Duhul purcede numai din Tatăl iar prin Fiul se dă credincioşilor celor ce cu vrednicie se fac părtaşi lucrării Lui, prin care sfinţiţi fiind ne facem fiii lui Dumnezeu ci adaosul papistaşilor în Simbolul credinţei l-ai mustrat cu tărie, vădindu-l a fi glas nelegiuit şi izvor al primejdioaselor eresuri. Pentru aceasta întărită fiind Biserica lui Hristos prin cuvintele tale, slăvim drept pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă într-o singură Dumnezeire.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe ierarhul lui Hristos şi pe luminătorul cel atotstrălucitor al Bisericii, pe Fotie cel mare, ca unii ce de el am fost luminaţi, după datorie să-l lăudăm, căci cu prea înalta sa iubire de înţelepciune s-a curăţit şi s-a arătat strună a înaltei cuvântări de Dumnezeu. Iar taina Ortodoxiei bine mărturisind, s-a învrednicit şi apostoleştilor

nevoinţe, ca un următor îndeaproape al apostolilor, împreună cu care se şi roagă pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Astăzi Maica cea sfântă şi mai înaltă decât biserica legii celei vechi, în Biserică Îl aduce arătându-L lumii pe al lumii Făcător şi Dătătorul Legii. Şi pe care în braţe primindu- L bătrânul Simeon, bucurându-se striga: Acum slobozeşte pe robul Tău, că Te-am văzut pe Tine Mântuitor al sufletelor noastre.

Şi rugăciunile obişnuite.

La Stihoavnă

Se pun **stihirile** sfântului, glasul 5:

Podobie: Bucură-te cămară.

Bucură-te luminătorul cel mare şi strălucitor al Bisericii lui Hristos, care lumea toată o luminezi cu strălucirile Ortodoxiei; gura cea prea înţeleaptă, alăuta duhului cea frumos glăsuitoare, canonul împlinirii întregii înţelepciuni şi al dogmelor celor prea drepte ale Bisericii; gură ce picuri nectarul credinţei, Fotie, nume mare şi auzire minunată, pe Hristos înduplecă să dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Stih: Lăuda-se-vor cuvioşii întru slavă şi se vor bucura întru aşternuturile lor.

Bucură-te frumuseţea ierarhilor, livada bine mirositoare a filozofiei celei înalte, o, Fotie, de Dumnezeu grăitorule, cela ce porţi în cuvintele buzelor tale focul Mângâietorului, cu care ai şi ars nebunia cea stricată şi necurată a lepădatului Nicolae papă a Romei, care izvodea hule împotriva Sfântului Duh Dumnezeu; iar tu ca un alt arhanghel, tuturor ai strigat: să stăm bine, să stăm toţi pe temelia credinţei ca să câştigăm de sus mântuire şi mare milă.

Stih: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi se vor bucura.

Bucură-te întărirea Ortodoxiei, sabie cu două ascuţişuri împotriva a toată erezia, înţelept iconom căruia ţi s-a încredinţat prin dumnezeiescul har, cuvânt bogat, cu care ai întărit cugetul credincioşilor în frica celor de sus, pentru aceasta ca un înalt

glăsuitor, bărbăteşte ai pătimit felurite prihane şi te-ai învrednicit slavei celei de sus. Pe Hristos roagă-L Fotie păstorule, pentru turma ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lumina Duhului strălucind în inima ta, ai răsărit lumii ca o lumină, o, Fotie mult înţelepte, pentru aceasta spre lumina vieţii tale şi spre măreţia înţelepciunii tale nu au putut să privească toţi vrăjmaşii noştri ca nişte potrivnici în erezie, căci tu ca un alt apostol propovăduieşti cu mare glas cuvântul Evangheliei şi te rogi pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

La binecuvântarea pâinilor, se cântă troparul sfântului Fotie (de două ori) şi al praznicului (o dată).

(traducere: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi”)

Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul (Utrenia)

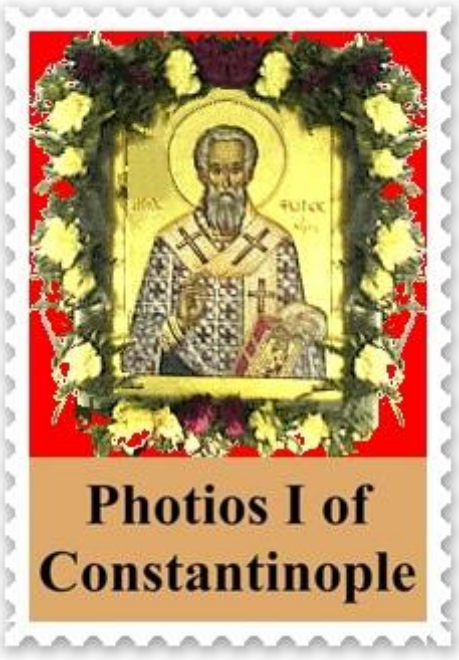

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., se cântă troparul praznicului (o dată), troparul sfântului Fotie (o dată).

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, al sfântului Vucol. ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)***

După Catisma întâi, se cântă **Sedealna** sfântului, glasul 1:

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Ca un soare luminos din răsărit strălucind, luminezi tot pământul cu înaltele dogme şi risipeşti întunericul prea relelor eresuri. Pentru aceasta, săvârşim astăzi pomenirea ta cea luminoasă, Fotie părintele nostru.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Soborul îngeresc să se spăimânteze de minune, iar noi oamenii cu glasuri să strigăm cântarea, văzând negrăita lui Dumnezeu pogorâre, cum Cel de care se cutremură puterile cereşti, se vede purtat acum de mâini bătrâneşti, Unul Iubitorul de oameni.

După Catisma a doua, se cântă **Sedealna** sfântului, glasul 4:

Podobie: Degrab ne întâmpină pe noi mai înainte până ce nu ne robim când vrăjmaşii Te hulesc pe Tine şi ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeul nostru, pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască cât poate credinţa dreptmăritorilor, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Împodobit fiind şi luminat cu înţelepciunea, păstor cu totul îndumnezeit şi stâlp neclintit al Bisericii Ortodoxe, te-ai arătat ierarh din insuflarea cea dumnezeiască, îndreptând poporul binecredincios spre păşunile mântuirii. Pentru aceasta, părinte Fotie, minunat Hristos te-a arătat întru cele sfinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Preacurată Maica Ta şi Născătoare de Dumnezeu Fecioară, în Biserică Te-a adus ca pe un Prunc, Hristoase; şi bucurându-se te-a primit în braţe bătrânul Simeon, strigând: Dezleagă-mă acum de legătura trupului, Mântuitorule, căci Te-am văzut pe Tine, lumina cea mai înainte de veci, întrupându- Te.

Polieleu

Stih: 1. Dat-ai trupurile robilor Tăi să le mănânce păsările cerului.

Stihiră: Mărimu-te pe tine, sfinte ierarhe Fotie şi cinstim sfântă pomenirea ta, zicând: pe lauda ortodocşilor.

Altă **stihiră:** Veniţi toţi credincioşii să-l lăudăm pe marele Fotie, pe apărătorul ortodocşilor, zicând: pe ruşinătorul eresurilor latineşti.

Stihuri:

2. Lămuritu-ne-ai pe noi precum se lămureşte argintul.
3.Trecut-am prin foc şi prin apă, dar ne-ai scos pe noi la odihnă.
4. Pentru aceasta nu ne vom teme, când se va tulbura pământul.
5. Strigat-au drepţii şi Domnul i-a auzit pe ei şi din toate necazurile lor i-a izbăvit pe ei.
6. Sfinţilor care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânşii.

Apoi: Slavă., Slavă Ţie, Treime. şi celelalte.

Sedealna sfântului, glasul 4:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Ca un ierarh slăvit, ca un slujitor al lui Hristos şi înţelept tâlcuitor al darurilor celor mai presus de cuvânt, ţi-ai săvârşit fără prihană petrecerea. Strălucit-ai ca o lumină tuturor marginilor cu cuvântul tău bogat, propovăduind strălucirea adevăratei înţelepciuni şi dogmele Ortodoxiei. Pentru aceasta Biserica te cinsteşte ca pe un mare arătător de cele sfinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Antifonul 1 al glasului 4:

Prochimenul, glasul 4: Dreptul ca finicul va înflori şi ca cedrul cel din Liban se va înmulţi.

Stih: Fiind sădit în casa Domnului în curţile casei Domnului va înflori.

Toată suflarea.

Evanghelia de la Luca (XXI, 12-19): (caută marţi în săptămâna 22 după Rusalii).

Luca XXI, 12-19

12. Dar, mai înainte de toate acestea, îşi vor pune mâinile pe voi şi vă vor prigoni, dându-vă în sinagogi şi în temniţe, ducându-vă la împăraţi şi la dregători, pentru numele Meu.
13. Şi va fi vouă spre mărturie.
14. Puneţi deci în inimile voastre să nu gândiţi de mai înainte ce veţi răspunde;
15. Căci Eu vă voi da gură şi înţelepciune, căreia nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă toţi potrivnicii voştri.
16. Şi veţi fi daţi şi de părinţi şi de fraţi şi de neamuri şi de prieteni, şi vor ucide dintre voi.
17. Şi veţi fi urâţi de toţi pentru numele Meu.
18. Şi păr din capul vostru nu va pieri.
19. Prin răbdarea voastră veţi dobândi sufletele voastre.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru rugăciunile Sfântului ierarh Fotie, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: Miluieşte-ne, Dumnezeule, după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale curăţeşte fărădelegile noastre.

Şi **idiomela**, glasul 6: Tâlcuind cuvântul Evangheliei cu felurită înţelepciune şi cu netrecută puterea cuvântului ai mustrat pe hulitorii adevărului, prea sfinţite Fotie, iar buna încredinţare a neprihănitei credinţe, neatinsă ai păzit-o Bisericii. Şi acum, primind plata nevoinţelor tale, roagă-te Treimii celei mai presus de fiinţă, să dăruiască milă sufletelor noastre.

Canoanele Sfântului Fotie

Se pun trei canoane. Al praznicului pe 6 şi două ale sfântului Fotie pe 8.

Canonul întâi al ierarhului Fotie

(acrostih gr. a lui Ghelasie „Fotie este lumină Bisericii”)

Cântarea 1

Irmos: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei bucurându-mă

Luminează-mă cu strălucirea Ta, Treime de o fiinţă, ca bineîntemeiat să laud pe Fotie dumnezeiescul, luminătorul cel prea luminat al Bisericii, prin care s-a nimicit diavoleasca înşelăciune.

Ca pe un mare învăţător şi întocmai la obicei cu apostolii, strălucind de plinătatea dumnezeiescului Duh, te fericeşte pe tine astăzi Biserica lui Hristos, de Dumnezeu înţelepţite Fotie, locaşul înţelepciunii.

Chemat fiind spre cele desăvârşite, toată silinţa ţi-ai dat pentru câştigarea feluritelor înţelepciuni, ci luminat fiind de dumnezeiescul har, cunoştinţei celei de sus vistiernic te-ai arătat.

A Născătoarei

Întărire şi putere, ajutor şi sprijin s-a făcut rugăciunea ta către Domnul, celor ce aleargă la acoperământul tău cel puternic şi pe tine te măresc, prea curată Stăpână.

Canonul al doilea al ierarhului Fotie

(acrostih gr. Să fie cântat Fotie, de Dumnezeu cugetătorul)

Cântarea 1

Pe Faraon, cel ce era în car, l-a scufundat oarecând toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni; care a lovit în chipul Crucii şi a despărţit marea, iar pe fugarul Israel, cel ce mergea pedestru, l-a mântuit; pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Strălucind mai presus de fire ca un curat cu sufletul te-ai împărtăşit din strălucirea Celui în trei Sori, sfinte. Luminează-mi şi mintea mea cu purtătoarele de lumină rugăciunile tale, ca după vrednicie să te cânt pe tine, Fotie, cerească făptură.

Învăluit în necuprinsa dragoste, cu cuget de Dumnezeu înţelepţit, toată înţelegerea din afară ai supus-o cu adevărat cuvântului harului şi te-ai arătat dascăl de Dumnezeu primitor prin insuflare de sus.

Râu îmbelşugat ce curgi cu dumnezeieşti valuri, care din Eden se revarsă şi adapă în chip bogat brazdele Bisericii lui Hristos cu şuvoaie înţelegătoare, te-ai arătat cu adevărat Fotie, tăinuitorule al celor negrăite, de Dumnezeu grăitorule.

A Născătoarei

Din prea curatele şi fecioreştile tale sângiuiri, luând trup înţelegător, însufleţit şi cu minte, Cuvântul, Cel ce este mai presus de tot ce se numeşte dumnezeu, S-a arătat îndoit la ieşire, dar într-un ipostas, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce eşti cu totul fără de prihană, şi pe omul stricăcios l-ai mântuit.

Catavasie: Pământul cel roditor de adâncime, uscat l-a trecut oarecând soarele; căci ca un zid s-a închegat apa de amândouă părţile, trecând poporul marea pedestru şi lui Dumnezeu cu plăcere cântând: să cântăm Domnului, căci cu Slavă S-a prea slăvit.

Canonul întâi

Cântarea 3

Catavasia: Pe ai tăi cântăreţi, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce eşti izvor viu şi îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească, întăreşte-i, în dumnezeiască Mărirea ta, de cununile măririi învrednicindu-i.

Cu adevărat viaţa ta s-a arătat îndumnezeită şi împodobită cu dumnezeieşti virtuţi. Pentru aceasta te-ai făcut păstor prea mare al Bisericii şi ierarh de Dumnezeu înţelepţit, Fotie.

Dovedit-ai cu gura ta, Fotie, în chip adevărat şi de Dumnezeu insuflat, ca fiind plin de toată înşelăciunea şi departe de învăţătura Duhului, cugetul papei Nicolae, stăpânitorul Romei celei cechi.

Cu lumina înţeleptelor tale învăţături desăvârşit ai izgonit cumplitul întuneric al ereziilor, iar Biserica, luminată fiind cu harul tău, Fotie, se bucură dănţuind.

A Născătoarei

Ca un tron în chipul focului porţi pe Stăpânul şi Domnul tuturor, care născându-se din pântecele tău, prin nespusa bunătate, a mântuit pe om din stricăciune, ca un Iubitor de oameni.

Al doilea canon

Cântarea 3

Irmos: Cel ce ai întărit dintru început cerurile cu înţelepciune şi ai întemeiat pământul pe ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Îndreptează negreşit către cărările mântuirii, părinte, neprihănita turmă a lui Hristos, pentru care ai luptat şi te-ai nevoit vitejeşte împotriva ereziilor ca un păstor adevărat.

Îndepărtatu-s-a ruşinat de dumnezeiasca lumină a înţelepţitelor tale cuvinte, Nicolae nebunul papă cel fără de Hristos, ce uneltea felurite prigoane împotriva ta; şi l-ai biruit desăvârşit pe vrăjmaşul Ortodoxiei prin sârguincioasă împotrivirea ta.

Propovăduit-ai Fotie, că Duhul Sfânt, Cel întocmai cinstit împreună cu Tatăl şi de un scaun cu Fiul, purcede negrăit numai din Dumnezeu Tatăl şi prin Fiul se arată lumii.

A Născătoarei

Înfrumuseţată fiind cu frumuseţile curăţiei celei prea strălucitoare, Duhul Sfânt a venit peste tine, curată, şi te-a arătat Maică a lui Hristos, Atotţiitorului, cu adevărat rămânând iarăşi neprihănită Fecioară şi după naştere.

Catavasie: Întărirea celor ce nădăjduiesc spre Tine, întăreşte, Doamne, Biserica Ta, pe care o ai câştigat cu Scump Sângele Tău.

Sedelna: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în bra-

ţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Dorind din copilărie înţelepciunea, te-ai arătat cu sfintele fapte împodobit şi îngrădindu-te cu dumnezeieştile daruri ale Duhului, te-ai arătat prin curăţia sufletului cu adevărat bine glăsuitor al cuvântului lui Dumnezeu, prea sfinţite Fotie. O, înţelepte, roagă-te neîncetat să se dăruiască iertare de greşeli celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Condacul sfântului, glasul 8: Luminătorul Bisericii cel prea luminat, prea îndumnezeitul povăţuitor al ortodocşilor, alăuta Duhului cea dumnezeiească glăsuitoare şi prea puternicul nimicitor al eresurilor latineşti, să fie încununat acum cu laudele cântărilor, căruia-i strigăm: Bucură-te prea cinstite Fotie!

Icosul:
Înger al Adevărului, ca un slujitor al înţelepciunii te-ai arătat Fotie, cel ce străluceşti dumnezeieşte, propovăduind darurile Ortodoxiei cu glasul tău cel îngeresc; pentru aceasta, minunându-ne de strălucirea ta, strigăm:
Bucură-te, prin care Treimea se laudă în cântări;
Bucură-te, prin care vrăjmaşul e cuprins de împresurări;
Bucură-te, cela ce pentru Biserică eşti mare învăţător;
Bucură-te, cela ce pentru Ortodoxie eşti prea înţelept ritor;
Bucură-te, a sfinţilor învăţături gură dumnezeiască;
Bucură-te, a cinstitelor porunci mireasmă;
Bucură-te, că mustri şi ruşinezi eresurile cu sunet;
Bucură-te, că ai pătimit prigoane cu dumnezeiesc cuget;
Bucură-te, cela ce cu slăviţii mucenici întocmai la obicei eşti;
Bucură-te, cela ce în cinstitele corturi cu cuvioşii te veseleşti;
Bucură-te, prin care înşelăciunea se nimiceşte;
Bucură-te, prin care Adevărul frumos străluceşte;
Bucură-te, prea cinstite Fotie.

Canonul întâi

Cântarea 4

Irmos: Cel ce şade în Slavă pe Scaunul Dumnezeirii, pe Nor Uşor a venit, Dumnezeu Cel Preaînalt, prin palmă curată şi a mântuit pe cei ce strigă: Slavă, Hristoase, puterii Tale!

Arătatu-te-ai prea sfinţite Fotie, vas cu totul luminat al înţelepciunii prin strălucirea petrecerii teologhisind cu insuflarea dumnezeiescului Duh, ca unuia căruia ţi s-au încredinţat dogmele Evangheliei.

Din buzele tale a curs dulceaţa dumnezeiescului dar ce a secat veninul a toată clevetirea, căci harul curge în chip bogat din gura ta spre păstorirea bine credinciosului popor.

Surpând înălţările fărădelegii şi astupând gurile celor ce rău doxologeau, cu tărie ai răbdat nedreptatea şi prigoana lor, şi ca aurul în topitoare te-ai arătat vrednic de moştenirea Împărăţiei cereşti, prea fericite Fotie.

A Născătoarei

Împotriva a toată ispitirea şi răutatea şarpelui şi împotriva feluritelor lui vicleşuguri, întăreşte Fiică inima mea cea smerită şi dăruieşte-mi lumina adevăratei cunoştinţe.

Al doilea canon

Cântarea 4

Irmos: Tu eşti Tăria mea, Doamne, Tu Dumnezeul meu, Tu Bucuria mea, Cel ce nu ai lăsat Sânurile Părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Lumină înţelegătoare având în inimă, înţelepte, pe Lumina Care a strălucit din Lumină, din Izvorul cel întreit luminător, străluceşti din Răsărit lumii întregi ca un soare neînserat, întru tot minunate Fotie, ca unul ce ai câştigat râvna apostolilor.

Ca pe un următor îndeaproape al lui Hristos te mărim căci ai pătimit cu blândeţe şi cu cuget răbdător prigoniri, scârbe şi rele pătimiri, iar în toată cercarea ai înălţat însufleţită rugă pentru prigonitorii tăi, fericite ierarhe Fotie.

Pe trâmbiţa cea frumos glăsuitoare a dumnezeiescului Duh, pe stâlpul Bisericii cel în chipul focului, pe gura cea prea învederată a lui Dumnezeu, pe temelia cea

neclintită a Ortodoxiei, pe prea marele ierarh Fotie să-l lăudăm mulţimile ortodocşilor cu prea minunat grai.

A Născătoarei

Ca să ne izbăvească pe noi din blestemul cel vechi, Cuvântul cel mai înainte fără de început şi împreună veşnic cu Dumnezeu, pentru bogăţia milei, din tine Fecioară s-a întrupat, arătând intrările mântuirii tuturor celor ce cu dreapta credinţă cugetă despre tine, Născătoare de Dumnezeu.

Catavasia: Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase; că ieşind din Chivotul Sfinţirii Tale din Maică nepătată, în Biserica Slavei Tale Te-ai arătat, ca un Prunc în braţe purtat. Şi s-au umplut toate de lauda Ta.

Canonul întâi

Cântarea 5

Irmos: Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta; că tu, Fecioară, neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu Cel peste toate şi ai născut pe Fiul Cel fără de ani, Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.

Dacă s-a turbat cu trufia papa Nicolae al Romei împotriva Predaniei şi a cinstitelor Canoane ale Bisericii, fost-a mustrat de limba ta cea de Dumnezeu grăitoare, părinte, şi doborât fiind până la pământ, lovit de înţelepciunea ta.

Întăritu-s-a şi a căzut sinedriul cel fără de lege, care s-a întărâtat cu părere nebună împotriva bunei tale chemări, părinte. Dar tu, chiar de ai pătimit prigoană, răsari marginilor lumii ca un soare luminos.

Urmând înţelepţeşte dogmelor celor de Dumnezeu insuflate, L-ai propovăduit slăvit pe Hristos Singurul Dumnezeu şi Cap al Bisericii, prea drepte Fotie, iar pe întâistătătorul Romei l-ai arătat a fi între patriarhi, doar întâiul între cei ce erau deopotrivă cinstiţi.

A Născătoarei

Milostiveşte-L Preacurată, pe Hristos Cel mult milostiv, ca să trimită marea şi dumnezeiasca Sa milă spre cei ce se află în scârbe şi prigoniri cumplite şi aleargă la bunătatea ta, curată, cerând ajutor.

Al doilea canon

Cântarea 5

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neapusă şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine, ticălosul! Ci, Te rog întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Ca unul ce porţi puternic nume, te-ai arătat plin de dumnezeiască lumină, iar ca un ritor îndumnezeit fărădelegea puternicului stăpânitor al Romei ai mustrat-o spre a sa îndreptare. De către toţi deci să fie lăudat Fotie cel mare, ca un prea învederat slujitor al lui Dumnezeu.

Nepricepând chemarea sufletului tău de cele cereşti cugetător şi măreţia luminatei tale înţelepciuni, fericite Fotie, cei ce au ridicat mâna nedreptăţii asupra ta, părinte, nu au priceput strălucirea ce te însufleţea.

Bulgarii, cei care au primit sămânţa cea dumnezeiască a Evangheliei prin înţelepţii tăi propovăduitori au învăţat a şedea neclintiţi cu adevărat în predania cea neprihănită a Ortodoxiei, Fotie.

A Născătoarei

Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ceea ce ai născut negrăit pe Dumnezeu Cuvântul, izbăveşte, Fiică, sufletul meu de toată necuvântarea şi împrăştierea minţii, luminându-mi cugetul ca să pricep cursele ce mi se gătesc întru întuneric.

Catavasie: Când a văzut Isaia, cu închipuire pe Dumnezeu pe Scaun Preaînalt, de Îngerii Slavei înconjurat, a strigat: o, eu, ticălosul! Că am văzut mai înainte pe Dumnezeu Întrupat, Lumina cea neînserată, pe Cel ce Stăpâneşte pacea.

Canonul întâi

Cântarea 6

Irmos: Înţelepţii lui Dumnezeu, care faceţi acest praznic dumnezeiesc şi cu totul cinstit, al Maicii lui Dumnezeu, veniţi să batem din palme, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce S-a născut dintr-însa.

Preoţit-ai fără prihană, părinte, ca un ierarh dumnezeiesc şi împlinitor al legii Atotţiitorului, slujind Sfintei Evanghelii ca şi Pavel, cu cuvintele şi cu faptele.

Împodobit fiind cu toată înţelepciunea te-ai arătat prea slăvit întâistătător al Constantinopolului, mare apărător şi zid împrejmuitor al întregii Biserici.

Propovăduit-ai în chip ortodox, prea înţelepte Fotie, că Duhul purcede numai de la Tatăl iar prin Fiul se dăruieşte credincioşilor, sfărâmând clevetirile celor ce se credeau înţelepţi.

A Născătoarei

Din prea curate sângiuirile tale de Maică, S-a întrupat Cuvântul cel veşnic al lui Dumnezeu şi nestricată păzindu-te pe tine, Fiică, a mântuit lumea de osândă.

Al doilea canon

Cântarea 6

Alăuta cea duhovnicească şi cu dulce glas a dogmelor ortodoxe, mintea cea cerească a bunătăţii dumnezeieşti, marele Fotie, să fie lăudat cu îngereşti cântări.

Viteaz apărător al teologiei Duhului fiind, ca un dumnezeiesc tăinuitor, de Dumnezeu insuflate Fotie, evlavios ai teologhisit despre Acesta că purcede numai de la Tatăl.

Prea înţeleptul Fotie, ca unul ce poartă nume de lumină, cu strălucirea Treimii ca o lumină luminat a strălucit din Răsărit tuturor marginilor, tuturor chivernisind învăţăturile Ortodoxiei.

A Născătoarei

Preacurată, roagă-L pe Fiul tău şi Dumnezeu să fie izbăviţi de feluritele năvăliri şi stricăciuni, cei care năzuiesc la apărarea ta şi către acoperământul tău aleargă.

Catavasie: Strigat-a Ţie bătrânul, văzând cu ochii Mântuirea care a venit popoarelor de la Dumnezeu: Hristoase, Tu eşti Dumnezeul meu.

Condacul şi Icosul praznicului.

Sinaxar

În această lună, ziua a şasea, pomenirea sfântului mărturisitor Fotie, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii.

Neamul şi educaţia

Sfântul Fotie face parte din cele mai vrednice chipuri ale Bisericii veacului al IX-lea; ba, mai mult, a însăşi istoriei universale. Marele întru sfinţi Fotie vede lumina zilei în cetatea Constantinopolului în preajma anilor 800-810 după Hristos, fiind născut din părinţi binecredincioşi.

Iubitoarea de Dumnezeu şi de fapte sfinte, maica sa Irina, căsătorită fiind cu Serghie, fratele împărătesei Teodora şi al patriarhului Tarasie, odrăsleşte un binecuvântat prunc, ce se va arăta un mare luminător al Bisericii.

Tatăl lui fiind surghiunit din pricina cinstirii Sfintelor icoane, moare în pribegie. Legăturile de rudenie mai sus pomenite vor prilejui sfântului şederea alături de cei mai înţelepţi dascăli din Constantinopol, unde va deprinde îndeosebi materia numită matematică, alături de Leon, arătându-se astfel locaş a toată ştiinţa şi înţelepciunea.

Mai mult, încă de copil este înzestrat cu necurmata îndeletnicire a rugăciunii: ***“Grija mea din copilărie - avea să scrie mai târziu - era săvârşirea rugăciunii şi a cercetării de sine”.***

De altfel, chiar mărturia lui Nichita Paflagonul, care nu nutrea prea mare evlavie faţă de sfânt, aminteşte înălţimea instruirii sale: “împreună-alergau toate, adică

îndemânarea fizică, învăţătura, bogăţia, prin care şi întreaga deprindere cărturărească se revărsa asupră-I”.

Îndeosebi, râvna spre învăţătură, sădită încă din copilărie, îi pricinuieşte aplecarea către dumnezeiasca înţelepciune. Spre sfârşitul instruirii cărturăreşti, Fotie este cinstit cu vrednicia de protospătar, de căpetenie a străjilor împărăteşti, fiind totodată şi sfetnic de taină al împăratului. Nu zăboveşte defel în a-şi îmbogăţi cunoştinţele, adunând înţelepciune din filozoficele învăţături, pe care mai târziu le va aşterne în scrierile sale întocmai, cu osebită însufleţire, în scrierea numită “Dicţionar” (Lexicon).

Dascăl al Şcolii din Magnavra

Ca dascăl al acestei şcoli cu vădit duh lumesc, potrivnic învăţăturilor bisericeşti din şcolile mănăstirilor vremii, precum cele din Mănăstirea Studion şi Aşezământul bisericesc al Sfinţilor Apostoli, sfântul se îndeletniceşte cu tâlcuirea scrierilor elineşti şi ale Sfinţilor Părinţi. Astfel, ostenindu-se cu multă migală, sfântul întocmeşte lucrarea numită “Miriovivlos” sau “Biblioteca”.

Pe lângă orele petrecute la Şcoala din Magnavra, sfântul pune început unor prelegeri duhovniceşti, transformând propria locuinţă în facultate de filosofie. Fiind înconjurat de câţiva ucenici foarte dornici de învăţătură, sfântul se osteneşte călăuzindu-i în deslușirea teologiei, cea care ”îndreptează toată mintea către evlavie”.

Trimiterea sa la Bagdad, cetatea agarenilor

Datorită bogatei înţelepciuni, precum şi cumpătării de care dă dovadă, în anul 851 este trimis - împreună cu prea înţeleptul său ucenic Constantin, viitorul Sfânt Chiril, luminătorul slavilor - “la asirieni”, adică în cetatea ce se cheamă Bagdad, pentru a susţine cu fidelitate curmarea prigoanelor la care sunt supuşi creştinii. Ajungând în cetatea Bagdadului, mai precis la Samarra, care în acea vreme era inima Califatului, cei doi sfinţi îi uimesc pe agareni prin duhovnicească lor înţelepciune. Mai mult, neînfricoşându-se de vreo rea pătimire, sfinţii poartă de grijă vestirii în acel ţinut a Evangheliei lui Hristos, încredinţaţi fiind că doar astfel este cu putinţă ca cei doritori de vieţuire curată să-şi lase urâtele obiceiuri, călătorind pe calea mântuirii. Lesne se înţelege pricina pentru care agarenii, după cum adevereşte viaţa sfântului Chiril, vor încerca să-i otrăvească pe sfinţi, însă neizbândind - căci asupra sfinţilor odihneşte harul lui Dumnezeu, păzindu-i - în

cele din urmă se întorc sănătoşi în Constantinopol spre a-şi isprăvi duhovniceasca îndeletnicire.

Înălţarea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal al Constantinopolului

În scurtă vreme sfântul ajunge iscusit până şi în socotelile cârmuirilor, timp în care întâiul dregător al împăratului, ucenicul său – Bardas, voieşte a-l izgoni pe Ignatie, patriarhul cetăţii, care se pune împotriva împărtăşirii acestui dregător la prăznuirea Dumnezeieştii Arătări, din pricina învederatei sale vieţi destrăbălate şi a nepocăinţei în care stăruia. Alungarea patriarhului Ignatie de către Bardas este prilejuită de înmormântarea unui oarecare Ghivona din Dhirrachio, despre care dregătorul credea că era fiul împărătesei Teodora de la un alt bărbat şi că, din această pricină, a fost ucis într-un mod barbar de oamenii împăratului Mihail al III-lea.

Ghivona este socotit vinovat de înaltă trădare şi chiar înmormântarea sa săvârşită de Patriarh, este privită drept duşmănie faţă de împărat. Din această pricină, Ignatie este silit în iulie 857 să părăsească tronul, fiind surghiunit în cele din urmă în ostrovul Terevinthos din Propontida.

În urma tiranicei izgoniri a patriarhului, Bardas voieşte să ridice în scaunul patriarhal un bărbat slăvit de norod pentru virtuţile sale. Spre a preîntâmpina oarecare ticluite urzeli, în această privinţă, gândul dregătorului zăboveşte atunci asupra sfinţitului Fotie, care cu adevărat era mult lăudat pentru vrednicia şi credincioşia sa, nu numai din pricina negrăitelor cunoştinţe lumeşti, ci şi a vieţuirii în sfinţenie, precum şi a îndrăzneţelor lupte în vederea apărării Ortodoxiei, în vremea celei de a doua prigoane a cinstitorilor de icoane. Fotie se împotriveşte grabnic propunerilor unchiului său, dregătorul Bardas, amintind de multele tulburări şi griji ale scaunului patriarhal, cât şi de propria nevrednicie.

De aceea, cu lacrimi în ochi şi din toată inima, se roagă a fi ales altcineva în locul său, nevrând sub nici un chip să bea amarul pahar al necazurilor care îl aşteaptă.

Cu toate acestea Bardas înţelege foarte bine că nu se află în această vreme în împărăţie cineva mai potrivit pentru aceasta. Aşa se face că întrebuinţează spre dobândirea nădejdii sale, toate chipurile şi mijloacele, mergând chiar până la întemniţarea sfinţitului Fotie, pentru ca acesta să nu poată fugi pe ascuns din Constantinopol.

"Am suferit atâta silă - avea să scrie sfântul după hirotonie către papa Nicolae - că numai Dumnezeu, Cel ce vede toate cele ascunse, ştie. Şi o zic pentru că ne-au silit la aceasta, fără ca noi să vrem. S-au purtat faţă de noi ca şi cum am fi fost răufăcători. Ne-au întemniţat şi ne-au păzit mai mult timp înainte (de hirotonie) cu luare aminte, căci ne aleseseră pentru vrednicia aceasta, dar noi în nici un chip n-am încuviinţat. Ne-au hirotonit cu forţa, iar noi în astă vreme plangeam, ne tânguiam şi ne loveam pieptul pentru a scăpa de hirotonie".

Epistolele de întronizare şi Sinodul din 861

După hirotonia săvârşită de Grigorie Asvestul - episcopul Siracuzei şi de alţi doi episcopi "fără scaun" [adică hirotoniţi, dar încă nu întronizaţi - n.tr.], sfântul urcă în scaunul patriarhal pe 25 decembrie 857, hotărând să-şi îndeplinească sarcinile cuvenite rangului său, cu toată râvna inimii şi îndeosebi cu toate puterile lui. Imediat după întronizare, trimite obişnuitele solii către papa şi patriarhiile din Răsărit, pentru a-i înştiinţa de toate cele întâmplate.

În această vreme, supuşii credincioşi patriarhului Ignatie cer papei aşezarea lui în cinstea de odinioară, neprimind cu nici un chip numirea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal.

Din acest motiv, iubitorul de slavă papă Nicolae, care "se făcuse pe sine împărat al lumii întregi", află grabnic prilej spre a ajunge orânduitor al lucrurilor bisericeşti din acea vreme, dorire potrivită deşartelor sale năzuinţe cezaro-papiste. Pentru îndeplinirea acestor dorinţe, Nicolae dă de ştire împăratului Mihail al III-lea, şi chiar lui Fotie, într-un chip cu totul nepotrivit, strigând cu tărie că izgonirea lui Ignatie din scaunul patriarhal al cetăţii Constantinopolului s-a făcut fără îngăduinţa sa! Aşadar, din acest motiv el trimite la Constantinopol pe doi legaţi ai săi, Rodaldo Porto şi Zaharia Anagnis, care, după puţin timp, vor lua parte la Sinodul I-II (Al doilea întâi), ce se va ţine în marea Cetate a Bizanţului, în mai 861 după Hristos. În urma acestui sinod, numit drept al doilea Sobor întâi, întrunind 318 Părinţi, deopotrivă cu Primul Sinod ecumenic [de la Niceea - n.tr.], legaţii papei, cunoscători îndeaproape ai frământărilor bisericeşti din Răsarit, plecându-se adevărului, primesc pe sfinţitul Fotie ca patriarh canonic al Constantinopolului, semnând desăvârşit toate gramatele numirii lui.

Caterisirea Sfântului Fotie de către papa Nicolae şi răspunsul sfântului faţă de hotărârile sinodului din 867

Când trufaşului papă Nicolae îi sunt aduse la cunoştinţă toate cele petrecute la Sinodul din 861, el respinge hotărârile trimişilor săi, caterisindu-l pe Zaharia în 863, iar pe Rodaldo în 864. În acelaşi chip voieşte a face şi Sfinţitului Fotie, precum şi episcopului Grigorie al Siracuzei, neavând însă vreun drept sau vreo autoritate pentru aceasta. La un sinod, pe care-l adună în 863 în Lateran, numeşte ca neîntemeiată hotărârea celui de-al doilea întâi Sinod, "caterisindu-l" deopotrivă pe Sfânt, precum şi pe Grigorie Asvestul, cel care-l hirotonise pe Fotie. După îndeplinirea celor de mai sus, trimite la Constantinopol şi tuturor hotărârea sinodului său, la care iau parte doar episcopi latini, după care se iveşte un bun prilej pentru a trimite în anul 866 pe cardinalii şi paterii latini în Bulgaria, încercând a dobândi pentru latineştile eresuri roadele propăvăduirii ortodoxe, propovăduire cârmuită şi întreţinută dinainte de 864 de curtea Bizanţului. Amestecul papei dovedeşte atât Sfântului Fotie, cât şi întregului Răsărit, fără tăgadă şi pentru prima oară, grava cădere a fostei Biserici Apusene, întruchipată de papă.

De aceea, Sfântul Fotie adună în 867, la Constantinopol, un sinod al episcopilor Bisericilor Ortodoxe, pentru a hotărî asupra smintitoarei măsluiri a Evangheliei, săvârşită de papistaşi şi răspândită cu osârdie nu numai în Apus, ci şi în Răsărit. La acest Sinod a fost dat anatemei, în primul rând, adaosul "Filioque" (şi de la Fiul), strecurat în Simbolul Credinţei, ca o a doua purcedere a Dumnezeirii Sfântului Duh, fiind totodată şi o nouă încununare a tuturor relelor Bisericii Apusene. Asemenea ereziei numită "Filioque", este condamnată şi amestecarea catolicilor papistaşi în nou întemeiata - de către Bizanţ, Biserică a Bulgariei, fapt oprit cu asprime de sfintele canoane. În acelaşi chip s-au osândit toate răstălmăcirile crezului catolic, care erau cu totul străine de hotărârile Sinoadelor Ecumenice ale Bisericii. Peste toate acestea, latinii predicau în Bulgaria învăţături de credinţă noi, pricinuind schimbări în vieţuirea creştină: botezul "prin stropire", defăimarea preoţilor căsătoriţi şi silirea acestora de a petrece în feciorie, scurtarea Postului mare la o singură săptămână, mirungerea din nou a credincioşilor din Biserica Bulgară de către episcopii din Apus ş.a. După cercetarea amănunţită a celor amintite, Sinodul din 867 purcede la anatemizarea trufiei papale şi a poftei de stăpânire a papei Nicolae, pentru toate acţiunile sale potrivnice Sfintelor Canoane şi cu desăvârşire străine "Sfintelor Sinoade" şi "fericiţilor Sfinţi Părinţi".

Nedreapta "caterisire" a sfântului de către locţiitorii papei. Surghiunirea.

Dar după pomenitul sinod, lucrurile iau o întorsătură neaşteptată în Bizanţ. La 25 septembrie în acelaşi an, împăratul Mihail al III-lea este ucis de cel ce până atunci

fusese mai marele dregătorilor, Vasile I macedoneanul, care rămânea astfel singurul stăpânitor.

Pentru această vărsare de sânge, Sfântul Fotie îl mustră aspru pe Vasile I, certându-l - după cum aminteşte istoricul Zambelio - astfel: "Nevrednic eşti Dumnezeieştilor Taine, tu, care ţi-ai întinat mâinile cu sângele binefăcătorului tău".

Mustrarea are drept urmare alungarea Sfântului Fotie din scaunul patriarhal şi aducerea din nou a lui Ignatie de către Vasile I, care voia să-şi întărească tronul nu numai cu sprijinul noului patriarh, ci şi cu cel al Apusului. Ca şi cum toate acestea nu erau de ajuns, are loc în 869, la Constantinopol, un sinod mincinos, în fruntea căruia întâi-stătători erau trimişii papei Adrian al II-lea, care luaseră "din parte-le" hotărârea condamnării Sfântului Fotie. Sfântul fiind adus cu sila înaintea zisului sinod dinainte ticluit, tace cu desăvârşire, având în minte pilda Domnului în faţa Caiafei şi a lui Pilat. Întrebându-l de pricina tăcerii lui, sfântul răspunde: ***"Dumnezeu aude şi glasul celui ce tace"***, la care cei din sinod, având întâi-stătători pe trimişii papei, nu încetează a-l sili, întrebându-l de nenumărate ori: "De ce nu răspunzi?". Sfântul le spune: ***" Nici Iisus nu a scăpat de condamnare".***

În urma celor petrecute, îi rânduiesc sfântului o scurtă vreme de gândire, spre a cugeta mai adânc şi pentru a se apăra de învinuirile lor. După încheierea timpului sorocit, sfântul nu primeşte "libellul" pe care papiştii îl alcătuiesc împotriva lui, ci îi înfruntă, arătându-le că ei trebuie să caute pocăinţă, şi să dovedească cu fapta pocăinţa pentru învederatele eresuri. După cele zise, Sfântul Fotie este "caterisit" şi surghiunit în strâmtorile Bosforului, unde pătimeşte mâhniri din pricina depărtării de tovărăşeasca însoţire şi de lipsirea cărturăreştilor îndeletniciri: ***"Noi - scria el - trăim o viaţă mai amară decât moartea: suntem robiţi; lipsiţi de toţi, de rude, de slujitori, pe scurt, de toată mângâierea omenească. Dar încă şi de cărţi am fost lipsiţi - lucru nemaiauzit şi străin şi o pedeapsă nouă scornită împotriva noastră".***

Întoarcerea sfântului în Constantinopol
Aşezarea în scaunul patriarhal

Nedreapta purtare faţă de sfânt trebuia să se apropie de sfârşit. Odată cu trecerea anilor, în Bizanţ lucrurile prind a se schimba şi adevărul care în veac nu piere este iarăşi cinstit. Pricină a îndreptării este însuşi ţarul Boris al Bulgariei, numit din botez Mihail.

Înţelegând viclenia apusenilor, Mihail (Boris), care nu mai nădăjduieşte a dobândi nimic de la latini, se întoarce spre Bizanţul, care - prin osârdia Sfinţitului Fotie, cândva îl încreştinase. Această venire în fire face să răsară pe buzele tuturor numele Sfântului Fotie, despre care toţi povesteau întotdeauna minunându-se. Din această pricină, împăratul Bizanţului, Vasile I, voieşte a-şi răscumpăra nedreptatea ce o săvârşise împotriva lui Fotie. Spre îndreptarea acelei nelegiuri, de care Vasile I se socoteşte foarte vinovat, îl alege pe sfânt - decât care nu se afla altul mai înţelept şi mai potrivit - ca dascăl al nevârstnicilor lui prunci, dar şi pentru a-l avea aproape de el ca povăţuitor, nu numai în cele bisericeşti, dar şi în cele politice, ba mai mult, în socotelile conducerii imperiului.

Împăcarea sfântului cu patriarhul Ignatie

Chiar atunci, când într-un oarecare fel cinstirea ce îi fusese ştirbită îi este îndreptată, sfântul voieşte să se împace cu de acum bătrânul Ignatie, care-şi trăieşte ultimile zile ale vieţii.

Apropiindu-se de Ignatie, Sfântul Fotie cade întâiul, închinându-se bătrânului patriarh, care-i întoarce smerit închinarea, dându-şi sărutarea dragostei şi a păcii. Arătându-şi deopotrivă cinstire unul celuilalt, împăcarea pricinuieşte pacea şi dragostea pogorâte în inimi, statornicind totodată o neobosită împreună-lucrare între cei doi sfinţiţi patriarhi, despărţiţi cândva de samavolniciile lui Bardas şi ale împăraţilor, iar pe de altă parte de uneltirile trufaşilor papi. Sfântul îl cercetează pe patriarh nu numai o dată sau de două ori, fiindu-i cu adevărat sprijin în ultimii ani ai vieţii sale.

Pentru aceasta, după dreptate este arătată această împăcare drept "mai aducătoare de lumină" decât toate faptele sale mari şi prea minunate, şi chiar decât prea înţeleptele sale scrieri.

Întoarcerea în scaunul patriarhal

După săvârşirea lui Ignatie, pe 23 octombrie 878, Sfântul Fotie se întoarce pentru a doua oară în scaunul patriarhal al Constantinopolului.

Pentru cinstirea bisericească a Sfântului Fotie, se întruneşte la Constantinopol în noiembrie 879, un sinod de 383 de episcopi, sinod la care iau parte şi trimişii papei Ioan al VIII-lea, care mărturisesc împreună cu ceilalţi sinodali "că Dumnezeu sălăşluieşte în el", adică în Fotie. Acest sinod desfiinţează hotărârile sinodului din

863, care fusese convocat de papa Nicolae, şi ale celui din 869, care, prin uneltirile papei Adrian, îl osândiră cu nedreptate pe sfânt.

Acum, ierarhii şi poporul Bisericii îi redau cinstirea de odinioară, numindu-l pe Fotie după dreptate,"lucrător neînfruntat, împodobit cu toată lucrarea harului".

După aşezarea în cinste, sfântul lucrează în chip dreptmăritor la întărirea credincioşilor, pentru întoarcerea ereticilor, spre întocmirea bibliotecilor, orânduirea aşezămintelor ortodoxe şi, mai înainte de toate, spre întărirea propovăduirii cuvântului lui Hristos. Îndeosebi, grija sa se îndreaptă către cei tineri, adunându-i în preajma sa pe iubiţii săi ucenici. Se îngrijeşte să arate mai ales cu fapta poporului lui Dumnezeu curăţia şi dragostea sa. Deseori, îi îndeamnă pe credincioşi la ridicarea de biserici sau la întărirea celor în paragină.

Din nou izgonit din scaunul patriarhal. Adormirea sa

În 29 august 886, în Bizanţ, lucrurile prind iarăşi a se schimba. Împăratul Vasile I moare şi se ridică la cârmuirea împărăţiei fiul său, Leon al VI-lea cel înţelept. Însă acest împărat, care în tinereţe fusese ucenic al sfântului, din păcate s-a arătat cu totul nemulţumitor faţă de dascălul său, chiar dacă prin a sa lucrare, a primit în istorie numirea de "înţelept".

Uitând de dragostea ce-i arătase sfântul, noul împărat coboară degrab din scaunul patriarhal pe Fotie, nevoind a fi mustrat de el pentru vieţuirea în desfrânări, aşezând pentru aceasta în scaun pe nevârstnicul său frate, Ştefan [care avea doar şaisprezece ani - n.tr.]. De parcă n-ar fi fost de ajuns cele făcute, noul împărat îl întemniţează pe Sfântul Fotie în mănăstirea Armenilor, fiind socotit în chip mincinos părtaş la o tainică înţelegere împotriva împăratului.

În această mănăstire vieţuieşte surghiunit, îndeletnicindu-se îndeosebi cu deprinderea necontenitei rugăciuni şi alcătuind cărţi. După izgonire, timp de patru ani, sfântul întocmeşte una din cele mai înalte lucrări: "Despre mistagogia Duhului Sfânt".

Afară de această lucrare, sfântul mai alcătuieşte şi un mare număr de epistole în care dezleagă cu măiestrie multele nelinişti ce preocupau pe cărturarii şi teologii vremii. Aşadar, sfântul vieţuieşte în pace până pe 6 februarie 897/898, după care îşi încredinţează sufletul lui Dumnezeu, lăsând în urma sa duhovniceştile sale învăţături şi slăvitele sale pătimiri cele întru apărarea Ortodoxiei de potrivnicile

uneltiri ale papistaşilor hulitori ai dreptei credinţe. Din această pricină, după dreptate dobândeşte peste veacuri şi numele de mare apărător al Sfintei Ortodoxii. [Astăzi, un fragment din moaştele Sfântului Fotie cel mare se găsesc în mănăstirea Dionisiu din Sfântul Munte Athos - n.tr.]

(traducere din elină: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi")

Cuvinte de credinţă

„Căci încă nu trecuseră doi ani de când neamul acela [al bulgarilor, n.n.] cinstea credinţa cea dreaptă a creştinilor, când bărbaţi nelegiuiţi şi urâţi [misionarii latini, n.n.] (căci în ce chip i-ar putea numi un dreptcredincios?), bărbaţi ieşiţi din întuneric (căci erau făpturi din părţile apusene), [...] venind asupra poporului de curând născut în dreapta credinţă, ca un trăsnet sau cutremur sau potop de grindină, sau mai degrabă, drept vorbind, ca un mistreţ sărind în via Domnului cea iubită şi de curând sădită, stricându-o cu picioarele şi cu dinţii, adică cu purtările lor urâte şi cu defăimarea dogmelor - la aşa îndrăzneală au ajuns! - au nimicit-o. Căci înşelându-i cu uneltiri, spre stricare şi smulgere de la dogmele cele drepte şi curate, căutau a-i depărta de credinţa cea neprihănită a creştinilor. "

„Dar nu numai la călcarea acestora au ajuns, ci, dacă se află o culme a relelor, şi la aceasta au alergat. Căci, pe lângă necuviinţele arătate, s-au apucat prin cugetări mincinoase şi cuvinte de ei născocite, să schimbe şi Sfântul Simbol al Credinţei, a cărui alcătuire este de neschimbat, după toate hotărârile sobornicesti a toată Creştinătatea. O, uneltiri ale celui rău! Au născocit că Duhul Sfânt nu purcede numai de la Tatăl, ci şi de la Fiul. Cine a auzit vreodată zbucnind un glas ca acesta, de la nelegiuiţii de altădată? Ce şarpe viclean le-a vărsat acestea în inimi? [...] Şi aşa va ieşi iarăşi pe pământ îndrăzneala lui Macedoniu contra Duhului, strecurându-se sub fapta şi acoperământul acestora. "

„ Vezi cum aceştia în zadar, sau mai degrabă pentru uşoara vânare a celor mulţi, şi-au pus numele de creştini! Duhul purcede de la Fiul! De unde ai auzit aceasta? Din cari evanghelişti ai luat acest grai? Al cărui sinod este acest cuvânt hulitor? Domnul şi Dumnezeul nostru zice: „Duhul, care de la Tatăl purcede", iar părinţii acestei noi nelegiuiri spun: „Duhul care de la Fiul purcede". Cine nu-şi închide urechile la auzul acestei huliri fără măsură? Aceasta stă contra Evangheliilor, împotrivindu-se sfintelor soboare, aducând mincinoasă schimbare asupra fericiţilor şi sfinţilor părinţi, a marelui Atanasie, a slăvitului în cele teologhicesti Grigorie, şi a marelui Vasile, [...], a însuşi celui cu adevărat Hrisostom. Şi ce zic pe cutare şi cutare? Cuvântul acesta hulitor şi răzvrătit contra lui Dumnezeu se într-armează

contra tuturor la un loc: prooroci, apostoli, ierarhi, mucenici, ba chiar a sfintelor cuvinte domneşti. ”

„Iar pe noii înainte-mergători ai lepădării, pe robii celui potrivnic, pe cei vinovaţi de mii de morţi, pe stricătorii de rânduială, pe ei care au sfâşiat atât de mult şi grozav neamul acela pruncesc în dreapta credinţă, pe amăgitorii aceştia împotriva lui Dumnezeu, i-am blestemat prin hotărâre sobornicească şi sfântă, nu întocmind noi acum osândirea lor, ci arătând anatemele ce le-au gătit de mai-nainte sinoadele şi orânduielile apostolice, şi făcând-o cunoscută tuturor. [...] Pentru că fac tulburare cu rătăcirea lor cea de multe feluri, i-am lepădat din toată turma creştinilor. ”

(Epistola enciclică, în Studii teologice, an I, nr.2, 1930, p.61)

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Canonul întâi

Cântarea 7

Irmos: N-au slujit făpturii înţelepţii lui Dumnezeu, ci numai Făcătorului şi groaza focului bărbăteşte călcând-o, se bucurau, cântând: Prea lăudate Dumnezeul părinţilor noştri şi Doamne, bine eşti cuvântat.

Luminat cu lumina dumnezeiescului Duh asemenea unei stele din Răsărit şi mare dascăl fiind, prea înţelepte Fotie, tuturor ai arătat înţelepţeşte prin cuvântul tău, că Roma pricină a tot eresul este, de Dumnezeu grăitorule.

Biserica lui Hristos te-a câştigat mare învăţător, îndumnezeit luminător şi întărit povăţuitor, prea lăudate părinte Fotie. Pentru aceasta, cuvintele tale nimicesc toată învăţătura cea înşelătoare.

Făcutu-te-ai Fotie, prea puternic apărător al Bisericii, turn neclintit şi înţelept învăţător, surpând până la pământ clevetirile cele deşarte ce se ridică împotriva Ortodoxiei.

A Născătoarei

Cunoştinţă dumnezeiască şi minte înţeleaptă, dăruieşte-mi Fecioară, când mă rog către tine; ca cealaltă vreme a vieţii mele în frica lui Dumnezeu să o petrec, iar după sfârşit starea celor aleşi să o dobândesc, eu robul tău.

Al doilea canon

Cântarea 7

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Arătatu-te-ai ca un soare cu totul luminos din Răsărit, înţelepte ierarh Fotie, iar cu bogăţia luminii tale, sfinte, pe apusenii robiţi de întunericul învăţăturilor ereticilor, iarăşi îi tragi către dreapta cunoştinţă.

Înţelepţeşte ai vădit cu harul tău mândria minţii lui Nicolae, vicleanul papă cel în deşert cugetător, iar de înşelăciunea lui păzeşti cu adevărat neprihănită Biserica lui Hristos.

Dreptmăritoarea lui Hristos Biserică te cunoaşte pe tine, Fotie, mare şi prea îndumnezeit folositor, stâlp neclintit şi arhipăstor de Dumnezeu văzător, pentru care se şi bucură de tine şi te laudă luminat.

A Născătoarei

Din firea trupului a răsărit din tine neapus Soarele dreptăţii, rămânând după întrupare ceea ce era şi luminând pe cei ce strigă cu credinţă: Bucură-te, curată Fecioară, scăparea ortodocşilor.

Catavasie: Pe Tine, Cel ce ai răcorit în foc pe tinerii cei ce Dumnezeu Te-au numit şi în Fecioară nepătată Te-ai Sălăşluit, Dumnezeu Cuvântul, Te lăudăm cântând cu dreaptă credinţă: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Canonul întâi

Cântarea 8

Irmosul: Pe tinerii cei bine credincioşi, în cuptor, naşterea Născătoarei de Dumnezeu i-a mântuit, atunci fiind închipuită, iar acum lucrată; pe toată lumea ridică să-ţi cânte ţie: pe Domnul lucrurile lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Pătimit-ai bărbăteşte ierarhe, smintelile şi toată răutatea prigonitorilor ca un următor cu totul credincios al Arhipăstorului Hristos, şi cu multă blândeţe şi cuget osârduitor rugându-L pentru cei ce te prigoneau şi te ispiteau, părinte.

Hristos, Proniatorul a toate, te-a arătat pe tine mult-slăvite Fotie, arhipăstor al Romei celei noi, căci ai mustrat cu tărie noile învăţături şi nebuna părere a vechii Rome ca pe nişte străine de dumnezeiasca Predanie cea moştenită din părinţi.

Stătut-ai părinte, la judecata nedreaptă, şi prigonit fiind de răutatea celor de dreptate urâtori, ai fost izgonit din scaun cu silnicie, cercând, ca şi slăvitul Gură de Aur, felurite întristări, prihane şi înfricoşări. Ci a ta virtute străluceşte tuturor asemenea unei negrăite lumini.

A Născătoarei

Sufletul şi trupul, încă şi dorirea izbăvirii mele în purtarea ta de grijă le pun, Fecioară. De aceea mă îndreptează către cărarea cea bună şi mă mântuieşte de săgeţile lui Veliar, ca să te slăvesc pe tine cea preaslăvită.

Al doilea canon

Cântarea 8

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Povăţuiţi fiind în chip de negrăit de cuvintele tale pline de crugul Ortodoxiei, părinte, fugim de zavistia eresurilor, iar strălucită pomenirea ta prăznuind, strigăm cu bucurie: Preoţi binecuvântaţi, popoare prea lăudaţi-l întru toţi vecii.

Se bucură astăzi şi dănţuieşte întru pomenirea ta, îmbrăcată în veşmânt de Dumnezeu ţesut ca o mireasă cerească, Biserica lui Hristos, cinstindu-te ca pe un prea bun călăuzitor; căci ca un mare ierarh o ai păzit-o neîntinată de toată înşelăciunea, Fotie de Dumnezeu purtătorule.

Stâlp de foc cu totul luminos şi nor care umbreşte cu venirea Sfântului Duh, te-a câştigat cu adevărat Biserica pe tine, Fotie. Căci cu învăţătura ta călăuzeşti poporul Domnului către cărările mântuirii, ca un râvnitor în toate dumnezeieştilor apostoli.

A Născătoarei

Ca să îndumnezeiască, prea curată, frământătura mâinilor Sale, pe Adam cel întâi zidit, care se stricase prin sfatul balaurului, noul Adam s-a arătat Hristos din pântecele tău; şi stricând desăvârşit puterea morţii, a înălţat firea oamenilor către slava cea dintâi, Fecioară.

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Din văpaie cuvioşilor rouă ai izvorât, şi jertfa dreptului cu apă ai ars-o. Că toate le faci, Hristoase, cu singura voire. Pe tine Te prea înălţăm întru toţi vecii.

Catavasie: În focul cel mistuitor uniţi fiind tinerii, cei ce au fost cei dintâi în cinstirea de Dumnezeu, dar de văpaie nefiind vătămaţi, cântare dumnezeiască au cântat: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Canonul întâi

Cântarea 9

Irmos: Tot neamul pământesc să salte cu Duhul fiind luminat şi să prăznuiască firea minţilor celor fără de trup, cinstind sfinţita prăznuire a Maicii lui Dumnezeu şi să strige: Bucură-te, prea fericită Născătoare de Dumnezeu, curată, pururea Fecioară.

Ca un ierarh în chip prea îndumnezeit ai îndreptat înţelepţeşte cu faptele şi cuvintele, poporul cel ales al Atotţiitorului către moştenirea cea cerească, Fotie prea lăudate. Pentru aceasta, după vrednicie te-ai făcut părtaş cereştilor răsplăţi, părinte.

Plin fiind de tot harul te-ai arătat Bisericii cu adevărat mare păstor şi învăţător. Ci o călăuzeşte cu al tău cuvânt către cunoştinţa cea mântuitoare, Fotie, cel ce eşti cu totul înţelept. De aceea, ca pe un următor îndeaproape al apostolilor, te mărim cinstindu-te.

Intrat-ai cu adevărat veselindu-te în lumina strălucirii celei dumnezeieşti plininduţi călătoria, părinte, îndumnezeindu-te cu împărtăşirile cele de sus, fericite ierarhe Fotie. Ci ne învredniceşte luminării celei mântuitoare a lui Hristos.

A Născătoarei

Născut-ai cu trup pe Preaînaltul Dumnezeu Cel necuprins, Fecioară cu totul binecuvântată, pe Cel ce a ridicat pe om din groapa pierzării şi l-a îndreptat către chemarea cea bună dintru început. Înalţă şi dorul sufletului meu către sfânta iubire a Aceluia.

Al doilea canon

Cântarea 9

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat. Că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte; şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceea, pe tine Născătoare de Dumnezeu, începătoriile Cetelor îngereşti şi omeneşti te mărim.

Nevoitu-te-ai cu măreţie pe pământ, prea luminate ierarhe Fotie, şi întru cunoştinţă întemeiată pentru neprihănirea şi curăţia Predaniei şi pentru mărturisirea Ortodoxiei.Pentru aceasta, în ceruri te împărtăşeşti slavei celei prea mari, ca cel întocmai cu apostolii.

Marele luminător al Bisericii, bogat întru înţelepciune şi har, numele cel sfânt şi tuturor minunat, cel ce a purtat mare biruinţă împotriva a toată înşelăciunea cea nouă, să fie lăudat de către toţi cu glasuri de mulţumire slujitorul lui Hristos, Fotie.

Lăudând în cântări viaţa ta cea evlavioasă, multele-ţi isprăvi şi mulţimea sfintelor tale daruri, strigăm ţie: Sfinte Fotie, roagă-te cu osârdie împreună cu Ignatie pentru Biserică, fiindcă acesteia te-ai arătat mare apărător.

A Născătoarei

Preacurată, întru tot cântată Marie, palat purtător de lumină a lui Dumnezeu te-ai arătat, arată-mă şi pe mine sălaş al dumnezeieştii străluciri de lumină prin pocăinţă adevărată, ca să moştenesc strălucirea slavei celei de sus.

Catavasie: În Lege, în umbră şi în Scriptură închipuire vedem noi credincioşii: toată partea bărbătească ce deschide pântecele, Sfânt lui Dumnezeu este. Deci, pe Cuvântul Cel mai Înainte Născut, Fiul Tatălui Celui fără de început, Cel Întâi Născut din Maică, fără de ispită bărbătească Îl slăvim.

Luminânda

A sfântului Fotie, glasul 1: Arătatu-te-ai lumii, prea minunate Fotie, podoaba ierarhilor, luminător al Bisericii şi trâmbiţă cu mare glas a ortodoxelor dogme, mustrând desăvârşit tot eresul şi lepădând înşelăciunea cea în deşert glăsuitoare, care se ridică cu ispitire împotriva dumnezeieştilor Predanii şi a aşezămintelor celor de Dumnezeu rânduite, sfinţite părinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. a sfântului Vucol. ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)***

La laude

Se pun **stihirile** 2 ale praznicului şi 4 ale sfântului Fotie, glasul 8:

Fotie sfinţite, cu lumina Duhului ai strălucit marginilor lumii; arătându-te-ai cuvios păstor prea îndumnezeit al Bisericii lui Hristos, îndreptându-o către cele de sus. O, prea mare şi bună chemare a ta, sfinte! O, mulţimea cunoştinţei şi a harului prin care ai strălucit!

Părinte, de Dumnezeu grăitorule Fotie, livadă a filosofiei şi organ al înţelepciunii celei dumnezeieşti te-ai arătat. Pentru care cu sănătos cuvânt înveţi Credinţa Ortodoxă ca un întocmai cu apostolii, risipind pâcla cea întunecoasă a ereticului Apus, cu strălucirea lui Hristos.

Părinte, de Dumnezeu grăitorule Fotie, când papa Nicolae al Romei înălţându-se cu nedreptate, încerca cu înnoiri să întineze cele sfinte, atunci cu a ta înţelepciune ai mustrat deşarta trufie a acestuia. Ci ai strigat cu glas dumnezeiesc: Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte la Predaniile sfinte ale prea dreptei credinţe.

Părinte ierarhe Fotie, viaţa şi învăţăturile tale le numim lumină strălucitoare a Bisericii. Căci tu, ca un alt apostol, ai răbdat cu tărie nenumărate prihane de la latinii ce neînţelepţeşte te urau. Pentru aceasta slava cea cerească şi răsplătirile cele neprădate ai primit, ca un întocmai cu apostolii.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Să trâmbiţăm cu trâmbiţă de cântări şi săltând bucurându-ne întru prăznuirea cea purtătoare de lumină a părintelui de Dumnezeu grăitor. Împăraţii şi domnii împreună să-l laude pe cel ce prin grăirile înţeleptei învăţături, prin părinteşti

mustrări pe împărat l-a dovedit. Păstorii şi învăţătorii să-i cânte celui ce a doborât sprânceana cea cu trufie înălţată a latinescului eres; pe izvorul înţelepciunii, pe propovăduitorul Ortodoxiei, pe sprijinitorul Bisericii, pe vistierul Duhului, dumnezeiasca gură a dogmelor; pe alabastrul dumnezeieştilor slove, sfeşnicul luminii celei veşnice; pe cel ce dăruieşte tuturor lumina Adevărului, pe marele ierarh înconjurându-l cu laude, aşa să-i strigăm: Fotie, mult minunate, păzeşte-ne pe noi de tot eresul şi acoperă Biserica cu rugăciunile tale.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Doxologia mare, ecteniile şi otpustul.

La Liturghie

La Fericiri se pun: din Canonul praznicului cântarea a III-a pe 4 şi a sfântului Fotie, cântarea a VI-a pe 4

După Vohod şi tropare, Prochimen glasul 7: Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Lui. Stih: Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Apostolul, din Epistola a II-a către Timotei (I, 8-18): Fiule Timotei, nu te ruşina de mărturisirea Domnului nostru.; Aliluia, glasul 2: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca cu dreptate. Stih: Căci Domnul a ales Sionul, şi l-a ales ca locuinţă Lui (caută la ziua de 10 februarie). Evanghelia de la Ioan (XV, 17-27; XVI, 1¬2): Zis-a Domnul ucenicilor Săi: aceasta vă poruncesc vouă: să vă iubiţi unul pe altul... (caută Evanghelia a doua din ziua de 26 octombrie).

Chinonicul

Întru pomenire veşnică va fi dreptul, de auzul rău nu se va teme.

(traducere din elină: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi”)